

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2014. gada 27. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Patēriņa kredīta līgums — Negodīgi noteikumi — Direktīva 93/13/EK — Šķirējtiesas nolēmuma piespiedu izpilde — Pieteikums par iestāšanos izpildes procedūrā — Patērētāju tiesību aizsardzības apvienība — Valsts tiesību akti, kuri nepieļauj šādu iestāšanos — Dalībvalstu procesuālā autonomija

Lietā C-470/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Okresný súd Svidník* (Slovākija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 31. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 19. oktobrī, tiesvedībā

Pohotovost' s. r. o.

pret

Miroslav Vašuta,

piedaloties

Združenie na ochranu občana spotrebitela HOOS.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Pohotovost' s. r. o.* vārdā – *J. Fuchs, konatel' spoločnosti*,
- *Združenie na ochranu občana spotrebitela HOOS* vārdā – *I. Šafranko, advokāt*,
- Slovākijas valdības vārdā – *B. Ricziová, pārstāve*,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper, pārstāvji*,

* Tiesvedības valoda – slovāku.

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. van Beek* un *A. Tokár*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2013. gada 12. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 6.–8. pantu, aplūkojot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 38. un 47. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Pohotovost' s. r. o.* (turpmāk tekstā – “*Pohotovost'*”) un *M. Vašuta* par arbitražas nolēmuma izpildi, ar kuru pēdējam minētajam tika noteikts atmaksāt naudas summas saistībā ar patēriņa kredīta līgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.”

- 4 Saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

- 5 Minētās direktīvas 7. pantā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

2. Šā panta 1. punktā minētie līdzekļi ietver noteikumus, saskaņā ar kuriem personas vai iestādes, kurām atbilstoši valsts tiesībām ir likumīgas intereses patērētāju aizsardzībā, var saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem iesniegt prasību tiesā vai kompetentās pārvaldes iestādēs, lai panāktu lēmumu par to, vai līguma noteikumi, kas sastādīti vispārējai izmantošanai, ir negodīgi, un lai minētās personas vai iestādes varētu piemērot atbilstošus un efektīvus līdzekļus šo noteikumu ilgstošas izmantošanas novēršanai.

3. Pienācīgi ņemot vērā valstu tiesību aktus, 2. punktā minētos tiesiskās aizsardzības līdzekļus var atsevišķi vai kopā vērst pret vairākiem pārdevējiem vai piegādātājiem vienā un tajā pašā tautsaimniecības nozarē vai to apvienībām, kuras izmanto vai iesaka izmantot tos pašus vispārējos līguma noteikumus vai līdzīgus noteikumus.”

6 Šīs pašas direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt stingrākus Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni.”

Slovākijas tiesības

7 Civilprocesa kodeksa 93. pantā, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīetas faktiem (turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”), ir noteikts:

“1) Atbalstot prasītāja vai atbildētāja prasījumus, procedūrā var iestāties persona, kura ir juridiski ieinteresēta procedūras iznākumā, ja jautājums nav par laulības šķiršanas procesu, procesu par laulības spēkā esamību vai procesu par laulības esamības vai neesamības konstatēšanu.

2) Atbalstot prasītāja vai atbildētāja prasījumus, procedūrā var iestāties arī juridiskā persona, kuras darbības priekšmets ir tiesību aizsardzība saskaņā ar konkrētu tiesību normu.

3) Šīs personas var iestāties lietā pēc savas ierosmes vai pēc tiesas nodota lietas dalībnieka lūguma. Tiesa lemj par iestāšanās lietā pieņemamību tikai tad, ja tai ir iesniegts šāds lūgums.

4) Tiesvedībā personai, kas ir iestājusies lietā, ir tādas pašas tiesības kā tiesvedības dalībniekam. Tomēr tā rīkojas tikai savā vārdā. Ja tās darbības ir pretrunā tā lietas dalībniekam darbībām, kura atbalstam tā ir iestājusies lietā, tiesa tās izskata pēc visu apstākļu pārbaudes.”

8 Šī kodeksa 251. panta 4. punktā ir noteikts:

“Nolēmumu izpildē un izpildes procedūrā saskaņā ar īpašu tiesisko regulējumu [...] piemēro iepriekšējo daļu normas, izņemot, ja minētajā īpašajā tiesiskajā regulējumā ir noteikts citādi. Taču nolēmumu tik un tā pieņem ar rīkojumu.”

9 Likuma par izpildes kārtību 37. panta 1. un 3. punktā, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīetas faktiem (turpmāk tekstā – “Likums par izpildes kārtību”), ir noteikts:

“1) Procedūras dalībnieki ir kreditors un parādnieks, pārējās personas var būt procedūras dalībnieki tikai tiktāl, ciktāl ar šo likumu tām ir piešķirts šāds statuss. Tiesai lemjot par izpildes izmaksām, procedūrā piedalās arī zvērināts tiesu izpildītājs, kuram uzdots veikt izpildi.”

[..]

3) Izpildi var veikt pret kādu citu personu, kas nav persona, kura ir norādīta nolēmumā ka parādniece, vai par labu kādai citai personai, kas nav persona, kura nolēmumā norādīta kā parādniece, tikai, ja ir pierādīts, ka šai personai, piemērojot 41. pantu, ir nodoti no izpildes rīkojuma (izpildraksta) izrietošās tiesības un pienākumi. Ja rodas apstākļi, pamatojoties uz kuriem, ir nodoti vai aizstāti no izpildraksta izrietošās tiesības un pienākumi, lietas dalībniekiem par to jāpaziņo izpildiestādei rakstveidā un bez liekas kavēšanās. Paziņojumam ir jāpievieno dokuments, kas pierāda tiesību un pienākumu pāreju vai aizstāšanu. Izpildiestādei ir jāpaziņo tiesai par lūgumu atļaut veikt tiesvedības dalībnieku maiņu 14 dienu laikā, skaitot no dienas, kad tā ir uzzinājusi par šiem apstākļiem. Tiesa pieņem lēmumu, izdodot rīkojumu, 60 dienu laikā no lūguma paziņošanas. Lēmums tiek paziņots izpildrakstā norādītajai izpildiestādei, kreditoram un parādniekam, kā arī lietas dalībniekam, kura tiesības vai pienākumi ir tikuši nodoti.”

- 10 Atbilstoši Likuma Nr. 250/2007 par patērētāju tiesību aizsardzību 25. panta 1. un 2. punktam apvienība var vērsties administratīvā iestādē vai tiesā par patērētāju tiesību aizsardzību vai var būt lietas dalībniece šādā procedūrā, ja šādas darbības ir minētās apvienības galvenais darbības mērķis vai ja tā ir iekļauta Eiropas Komisijas atzīto personu sarakstā, neskarot tiesas tiesības pārbaudīt, vai šī persona ir pilnvarota katrā atsevišķā gadījumā rīkoties. Turklāt apvienība, pamatojoties uz pilnvarojumu, var pārstāvēt patērētāju valsts iestādēs procedūrās par viņa tiesību īstenošanu, tostarp par kaitējuma, kas nodarīts, pārkāpjot patērētāja tiesības, atlīdzību.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 11 *Pohotovost'* piešķīra patēriņa kredītu *M. Vašuta*. Ar 2010. gada 9. decembra nolēmumu *Stály rozhodcovský súd* (Pastāvīgā arbitrāžas tiesa) piesprieda *M. Vašuta* samaksāt noteiktu summu *Pohotovost'*.
- 12 *Pohotovost'* iesniedza pieteikumu par šī arbitrāžas sprieduma, kurš bija kļuvis galīgs un izpildāms, izpildi. 2011. gada 25. martā *Pohotovost'* pilnvarotais tiesu izpildītājs vērsās *Okresný súd Svidník* (*Svidník* rajona tiesa) ar pieteikumu ļaut izpildīt šo arbitrāžas spriedumu. Ar 2011. gada 29. jūnija nolēmumu šis pieteikums tika noraidīts, ciktāl tas attiecās uz nokavējuma procentu atgūšanu un ar šo atgūšanu saistītajiem izdevumiem. Šī tiesa tomēr apmierināja šī paša sprieduma izpildes pieteikumu attiecībā uz pārējiem parādiem.
- 13 2011. gada 9. septembrī *Združenie na ochranu občana spotrebitela HOOS* (Patērētāju tiesību aizsardzības apvienība *HOOS*, turpmāk tekstā – “*Združenie HOOS*”) lūdza atļaut iestāties izpildes procedūrā, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 93. panta 2. punktu. Pēc būtības tā ir norādījusi uz tiesu izpildītāja objektivitātes trūkumu, tostarp apgalvojot, ka viņam ir bijušas darba attiecības ar *Pohotovost'*. Atbilstīgi *Ústavný súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Konstitucionālā tiesa) judikatūrai tas, ka šis tiesu izpildītājs ir ticis nodarbināts *Pohotovost'*, esot nesaderīgi ar objektivitātes pienākumu. Turklāt *Združenie HOOS* lūdza apturēt izpildes procedūru pilnībā.
- 14 Dokumentā, kas datēts ar 2012. gada 27. martu, *Pohotovost'* lūdza atzīt, ka *Združenie HOOS* iestāšanās lietā iesniedzējtiesā nav pieņemama, pamatojot ar to, ka Likums par izpildes kārtību skaidri neparedzēja šādu iespēju iestāties lietā.
- 15 Ar 2012. gada 24. maija rīkojumu *Okresný súd Svidník* atzina par nepieņemamu *Združenie HOOS* lūgumu ļaut iestāties izpildes procedūrā un noraidīja lūgumu par šīs procedūras izpildes apturēšanu.
- 16 *Združenie HOOS* 2012. gada 18. jūnijā cēla prasību par šo rīkojumu. Tā norādīja, pirmkārt, ka *M. Vašuta* nebija saņēmis pietiekamu informāciju. Otrkārt, ka šī tiesa neesot pēc savas ierosmes viņam nodrošinājusi pietiekamu aizsardzību pret netaisnīgiem līguma noteikumiem un pēdējā minētā neesot izdarījusi juridiskus secinājumus no tā, ka patēriņa kredīta līgumā nav bijusi norādīta kopējā gada procentu likme. Šī pati tiesa neesot pareizi piemērojusi judikatūru, kas izriet tostarp no 2009. gada 6. oktobra sprieduma lietā *C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones* (Krājums, I-9579. lpp.) un no 2010. gada 16. novembra rīkojuma lietā *C-76/10 Pohotovost'* (Krājums, I-11557. lpp.).
- 17 No rakstveida apsvērumiem izriet, ka 2012. gada 10. oktobra spriedumā *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) nosprieda, ka patērētāju tiesību aizsardzības organizācijas iestāšanās lietā nav pieļaujama izpildes procedūrā, kas vērsta pret patērētāju, jo runa ir nevis par tiesas procedūru, bet par tāda lēmuma izpildi, kurš pēc būtības ir galīgs un parādniekam saistošs. Turklāt *Ústavný súd Slovenskej republiky* esot bijusi līdzīga pieeja 2013. gada 15. janvāra spriedumā.
- 18 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas sniegtai Direktīvas 93/13 interpretācijai varētu būt izšķiroša nozīme pamatlietas atrisināšanā.

19 Šādos apstākļos *Okresný súd Svidník* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai [..] Direktīvas 93/13 [..] 6. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts un 8. pants, lasot tos kopā ar [Hartas] 38. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda valsts tiesību norma kā Likuma par izpildes kārtību 37. panta 1. un 3. punkts, kas liedz patērētāju tiesību aizsardzības biedrībai iestāties kā dalībnieci izpildes procedūrā?
- 2) Vai, ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts, ka šāda tiesību norma nav pretrunā [Savienības] tiesībām, Likuma par izpildes kārtību 37. panta 1. un 3. punktā noteiktais ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz valsts tiesai saskaņā ar [minētās direktīvas] 6. panta 1. punktu, 7. panta 1. punktu un 8. pantu atzīt patērētāju tiesību aizsardzības biedrību par personu, kas iestājusies izpildes procedūrā?”

Par lūgumiem, kurus *Pohotovost'* iesniegusi pēc mutvārdu procesa

- 20 Ar 2014. gada 31. janvāra dokumentu, kas Tiesas kancelejā saņemts tā paša gada 6. februārī, *Pohotovost'* pēc 2013. gada 12. decembrī nolasītajiem ģenerālvokāta secinājumiem, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 83. pantu, lūdza atkārtoti sākt mutvārdu procesu, norādot uz nepietiekamu informāciju, ka ir jaunatklāts fakts, kam varētu būt izšķiroša ietekme Tiesas lēmumā. Turklāt *Pohotovost'* lūdza Tiesai uzklaut šajā prejudiciālā nolēmuma procedūrā lietas dalībnieci tiesvedībā *Okresný súd Bardejov* (*Bardejov* iecirkņa tiesa), kuras vārdā apvienība *HOOS* esot, kā uzskata *Pohotovost'*, cēlusi prasību, balstoties uz juridiski kļūdainiem pamatiem un argumentiem.
- 21 Ir jāatgādina, pirmkārt, ka Tiesa – pēc savas ierosmes vai ievērojot ģenerālvokāta ieteikumu vai arī lietas dalībnieku lūgumu – var izdot rīkojumu par atkārtotu mutvārdu procesa sākšanu atbilstoši Reglamenta 83. pantam, ja tā uzskata, ka tai nav pietiekami skaidri lietas apstākļi vai ka lieta ir jāizskata, ņemot vērā argumentu, ko lietas dalībnieki nav apsprieduši (2013. gada 12. decembra spriedums lietā C-361/12 *Carratù*, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 22 Otrkārt, saskaņā ar LESD 252. panta otro daļu ģenerālvokāta pienākums, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, ir atklātā tiesas sēdē izteikt pamatotus secinājumus par lietām, kurās atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga ģenerālvokāta iesaistišanās. Veicot šo pienākumu, ģenerālvokāts vajadzības gadījumā var izvērtēt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, to pārnesot plašākā kontekstā nekā iesniedzējtiesas vai pamatlietas dalībnieku šauri noteiktais konteksts. Tā kā Tiesai nav saistoši ne ģenerālvokāta secinājumi, ne to pamatojums, nav atkārtoti jāuzsāk mutvārdu process saskaņā ar Reglamenta 83. pantu katreiz, kad ģenerālvokāts izvērta tiesību jautājumu, kuru lietas dalībnieki nav apsprieduši (iepriekš minētais spriedums lietā *Carratù*, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 23 Šajā gadījumā, pirmkārt, lieta nav izskatāma, pamatojoties uz argumentiem, kurus lietas dalībnieki nav apsprieduši. Otrkārt, kas attiecas uz *Pohotovost'* lūgumu, lai Tiesa šajā prejudiciālā nolēmuma procedūrā uzklaut personu, kura ir lietas dalībniece valsts tiesvedībā, kas nav pamattiesvedība, ir jāatgādina, ka LESD 267. pantā paredzētā procedūra ir sadarbības procedūra starp valsts tiesu un Savienības tiesu un ka pamatlietas puses, kā izriet no Reglamenta 97. panta 1. punkta, ir tās, kuras par tādām nosaka iesniedzējtiesa atbilstīgi valsts procesuālajām normām. Šajā gadījumā iesniedzējtiesa netika noteikusi attiecīgo personu par pamatlietas pusi (šajā ziņā skat. Tiesas priekšsēdētāja 2007. gada 23. marta rīkojumu lietā C-368/06 *Cedilac*, [Krājums, I-12327. lpp.,] 6. punkts).
- 24 Līdz ar to, tā kā ģenerālvokāts ir uzklauts, *Pohotovost'* lūgumi ir noraidāmi.

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 25 Savos rakstveida apsvērumos, kas iesniegti atbilstīgi Tiesas statūtu 23. panta otrajai daļai, *Pohotovost'* tostarp ir informējusi Tiesu, ka 2012. gada 14. novembrī ir iesniegusi iesniedzējtiesai procesuālo rakstu, kurā tika paziņojusi par vēlmi pilnībā atsaukt savu lūgumu veikt izpildi un ir tai lūgusi izbeigt tiesvedību. Iesniedzējtiesai esot jāspriež par šo atteikšanos, noslēdzot izpildes procedūru. Katrā ziņā, tā kā strīds pamattiesvedībā ir ticis atrisināts, Tiesai esot jānoraida šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu kā nepieņemams.
- 26 Ņemot vērā šādi veiktu atteikšanos, Tiesas aicināta apstiprināt, vai tā vēl izskata lietu, kuras ietvaros tā sākotnēji iesniedza savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un vai šādā gadījumā tā uztur savu lūgumu, *Okresný súd Svidník* ar vēstulēm, kuras tika saņemtas Tiesā 2013. gada 8. jūlijā un 10. septembrī, atbildēja, ka *Pohotovost'* 2012. gada 27. decembrī ir tikai iesniegusi lūgumu apturēt arbitrāžas sprieduma izpildes procedūru. Iesniedzējtiesa norādīja arī, ka pamatlīetas materiāli tobrīd atrodas *Krajský súd v (Prešove)* apgabaltiesā, jo pēdējā minētā tiesa ir saņēmusi *Pohotovost'* apelācijas sūdzību par lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu. *Okresný súd Svidník* tomēr norādīja, ka tā vēl arvien izskata pamatlīetu un ka šī iemesla dēļ tā uztur savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 27 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros, kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlīetas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (šajā ziņā skat. 2007. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-222/05 līdz C-225/05 *van der Weerd* u.c., Krājums, I-4233. lpp., 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Tomēr no LESD 267. panta formulējuma un sistēmas vienlaicīgi izriet, ka prejudiciālā nolēmuma procedūras priekšnoteikums ir strīda izskatīšana faktiskā izskatīšana valstu tiesās, kā ietvaros tām ir jāpieņem nolēmums, kurā var tikt ņemts vērā prejudiciālais spriedums (šajā ziņā skat. 1995. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-422/93 līdz C-424/93 *Zabala Erasun* u.c., *Recueil*, I-1567. lpp., 28. punkts; 1998. gada 12. marta spriedumu lietā C-314/96 *Djabali*, *Recueil*, I-1149. lpp., 18. punkts, kā arī 2005. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-225/02 *García Blanco*, Krājums, I-523. lpp., 27. punkts).
- 29 Prejudiciāla nolēmuma pamatojums nav konsultatīvu atzinumu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet nepieciešamība atrisināt strīdu (skat. 1981. gada 16. decembra spriedumu lietā 244/80 *Foglia*, *Recueil*, 3045. lpp., 18. punkts; 2004. gada 25. marta spriedumu apvienotajās lietās no C-480/00 līdz C-482/00, C-484/00, no C-489/00 līdz C-491/00 un no C-497/00 līdz C-499/00 *Azienda Agricola Ettore Ribaldi* u.c., *Recueil*, I-2943. lpp., 72. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *García Blanco*, 28. punkts).
- 30 Šajā lietā ir jākonstatē, ka, Tiesas iztaujāta, iesniedzējtiesa norādīja, ka tajā iesniegtā lieta vēl arvien tiek izskatīta. Tā kā ar LESD 267. pantu izveidotā procedūra ir Tiesas un valsts tiesu sadarbības instruments, pateicoties kuram pirmā sniedz otrajām tādas Savienības tiesību interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu to izskatāmās lietas (it īpaši skat. 1992. gada 16. jūlija spriedums lietā C-83/91 *Meilicke*, *Recueil*, I-4871. lpp., 22. punkts, un 2009. gada 24. marta spriedumu lietā C-445/06 *Danske Slagterier*, Krājums, I-2119. lpp., 65. punkts), šāda iesniedzējtiesas norāde ir saistoša Tiesai un pamatlīetas puses principā to nevar apšaubīt.
- 31 Attiecībā uz apstākli, ka iesniedzējtiesas lēmums ir ticis pārsūdzēts, ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 267. pantu vērtējums par prejudiciālā jautājuma nozīmīgumu un nepieciešamību principā ir tikai tiesas, kura izdod lēmumu uzdot prejudiciālus jautājumus, atbildībā, izņemot ierobežoto pārbaudi, ko

Tiesa veic saskaņā ar šī sprieduma 27. punktā norādīto judikatūru. Tādējādi iesniedzējtiesai ir jāizdara secinājumi no iespējamā apelācijas sprieduma par lēmumu uzdot prejudiciālus jautājumus un, konkrētāk, jāsecina, ka tās lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir vai nu jāuztur spēkā, vai jāgroza, vai jāatsauc (skat. 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-210/06 *Cartesio*, Krājums, I-9641. lpp., 96. punkts).

- 32 No tā izriet, ka tādā situācijā kā pamata lietā Tiesai arī tiesiskās skaidrības un noteiktības interesēs ir jāņem vērā rīkojums par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kam jārada sekas, ja to izdevusi tiesa rīkojumu nav atsaukusi vai grozīja, tā kā tikai šī tiesa var lemt par šādu atsaukumu vai grozījumu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Cartesio*, 97. punkts).
- 33 Tikai ja apelācijas tiesa nolemtu atbilstīgi piemērojamajām valsts procesuālajām normām atcelt iesniedzējtiesas atteikumu ņemt vērā prasītājas pamatlietā atteikšanos no prasības un liktu atsaukt šīs tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa varētu ņemt vērā apelācijas tiesas nolēmuma sekas, eventuāli svītrojot lietu no Tiesas reģistra, pirms tam, ja nepieciešams, saņemot iesniedzējtiesas apsvērumus šajā jautājumā (šajā ziņā skat. Tiesas 2013. gada 25. septembra spriedumu lietā C-564/12 *BNP Paribas Personal Finance* un *Facet*, 1.–5. punkts).
- 34 Tomēr ir jākonstatē, ka šajā lietā iesniedzējtiesa vai kāda cita tiesa LESD 267. panta izpratnē nav informējusi Tiesu par šādu *Krajsky súd v Prešove* lēmumu.
- 35 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 36 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva 93/13, it īpaši šīs direktīvas 6. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts un 8. pants, aplūkojot tos kopsakarā ar Hartas 38. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kuru piemērojot, persona, kas iestājas lietā attiecīgā patērētāja atbalstam galīga arbitražas sprieduma izpildes procedūrā, kura vērsta pret šo patērētāju, nevar būt patērētāju tiesību aizsardzības apvienība.
- 37 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka pamatlietā *Združenie HOOS* vēlas, lai tai ļautu iestāties izpildes procedūrā, kuru *Pohotovost'* uzsākusi pret *M. Vašuta*, tostarp tāpēc, ka tā uzskata, ka ar savu lēmumu apturēt arbitražas sprieduma izpildi tikai attiecībā uz daļu no parāda un atļaut tā izpildi pārējā daļā, *Okresný súd Svidník*, pastāvot negodīgam līguma noteikumam, nav pēc savas iniciatīvas piešķirusi patērētājam pietiekamu aizsardzību un nav izdarījusi juridiskos secinājumus faktiskās gada procentu likmes neesamības dēļ patērētāju kredītligumā. Šis pēdējais lēmums neatbilstot Tiesas judikatūrai, kas tostarp izrietot no iepriekš minētā rīkojuma lietā *Pohotovost'*.
- 38 Šķiet arī, ka, piemērojot Slovērijas Civilprocesa kodeksa 93. panta 2. punktu, patērētāju tiesību aizsardzības apvienībai var ļaut iestāties lietā tiesvedībā par tiesību saturu, kurā iesaistīts patērētājs. Savukārt izpildes procedūrās saistībā ar patērētāju, vai tā būtu par valsts tiesas sprieduma izpildi vai par tāda galīga arbitražas lēmuma izpildi, par kādu ir pamatlīta, Likums par izpildes kārtību, piemērojot *Najvyšší súd Slovenskej republiky* un *Ústavný súd Slovenskej republiky* judikatūru, liedz atļaut iestāties lietā šāda apvienībai šādā procedūrā.
- 39 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstīta uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju atrodas nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni, un šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (2000. gada 27. jūnija spriedums

apvienotajās lietās no C-240/98 līdz C-244/98 *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores, Recueil*, I-4941. lpp., 25. punkts, un 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-168/05 *Mostaza Claro*, Krājums, I-10421. lpp., 25. punkts, kā arī iepriekš minētais rīkojums lietā *Pohotovost'*, 37. punkts).

- 40 Lai nodrošinātu šajā direktīvā paredzēto aizsardzību, Tiesa vairākkārt ir uzsvērusi, ka šo nevienlīdzības situāciju var izlīdzināt tikai ar aktīvu iejaukšanos no to personu puses, kas pašas nav līguma puses (iepriekš minētie spriedumi apvienotajās lietās *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores*, 27. punkts; lietā *Mostaza Claro*, 26. punkts, un *Asturcom Telecomunicaciones*, 31. punkts, kā arī iepriekš minētais rīkojums lietā *Pohotovost'*, 39. punkts).
- 41 Šajā ziņā Tiesas tiesības pēc savas ierosmes izvērtēt noteikumu negodīgo raksturu ir piemērots pasākums, lai vienlaicīgi sasniegtu Direktīvas 93/13 6. pantā paredzēto rezultātu, proti, novērst situāciju, ka individuālam patērētājam ir saistošs negodīgs noteikums, un veicinātu šīs direktīvas 7. pantā paredzētā mērķa sasniegšanu, jo šāda pārbaude var radīt preventīvu iedarbību, liekot pārdevējiem izbeigt izmantot ar patērētājiem noslēgtos līgumos negodīgus noteikumus (2002. gada 21. novembra spriedums lietā C-473/00 *Cofidis, Recueil*, I-10875. lpp., 32. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Mostaza Claro*, 27. punkts, kā arī iepriekš minētais rīkojums lietā *Pohotovost'*).
- 42 Kā ģenerālvokāts to ir norādījis secinājumā 55. un 56. punktā, no Tiesas judikatūras izriet, ka tādai valsts tiesai, kāda ir pamatlīdētā, kurai ir iesniegts pieteikums par galīgā šķīrējtiesas nolēmuma izpildi, jāveic pozitīva iejaukšanās no to personu puses, kas pašas nav līguma puses, kura paredzēta šajā direktīvā, lai izlīdzinātu starp patērētāju un pārdevēju pastāvošo nevienlīdzības situāciju. Ja tai ir zināmi vajadzīgie tiesiskie un faktiskie apstākļi, šai tiesai pēc savas iniciatīvas ir jāizvērtē, vai ir negodīgi tie līguma noteikumi, ar kuriem pamatots šajā spriedumā konstatētais parāds, ja, piemērojot iekšējās procesuālās normas, tai pēc savas ierosmes līdzīgā izpildes procedūrā ir jāizvērtē, vai šķīrējtiesas klauzula nav pretrunā valsts sabiedriskās kārtības tiesību normām (šajā ziņā skat. 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-243/08 *Pannon GSM*, Krājums, I-4713. lpp., 32. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Asturcom Telecomunicaciones*, 53. punkts, kā arī iepriekš minēto rīkojumu lietā *Pohotovost'*, 51. punkts).
- 43 Attiecībā uz lomu, kāda varētu būt patērētāju tiesību aizsardzības apvienībām, ir jānorāda, ka Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu ar patērētājiem noslēgtos līgumos (2012. gada 26. aprīļa spriedums lietā C-472/10 *Invitel*, 35. punkts). Šajā ziņā no šīs direktīvas 7. panta 2. punkta izriet, ka iepriekš minētie līdzekļi ietver iespēju personām vai organizācijām, kurām ir leģitīmas intereses patērētāju aizsardzībā, celt prasību tiesā, lai tiktu noteikts, vai noteikumi, kas rakstīti vispārējai izmantošanai, nav negodīgi, un lai attiecīgā gadījumā panāktu šādu noteikumu aizliegumu (skat. 2002. gada 24. janvāra spriedumu lietā C-372/99 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-819. lpp., 14. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Invitel*, 36. punkts).
- 44 Prasību izbeigt darbību preventīvais raksturs un atturošais mērķis, kā arī to neatkarība no jebkāda konkrēta individuāla strīda nozīmē, ka šādas prasības var celt, pat ja noteikumi, kurus tiek lūgts aizliegt, nav tikuši izmantoti konkrētos līgumos (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Itālija, 15. punkts, un spriedumu lietā *Invitel*, 37. punkts).
- 45 Tomēr, kā to norāda ģenerālvokāts savu secinājumu 62. punktā, ir jākonstatē, ka ne Direktīvā 93/13, ne tai sekojošajās direktīvās, kuras papildina patērētāju aizsardzības regulējumu, nav normas, kura regulētu lomu, kāda varētu tikt piešķirta vai kādu būtu jāpiešķir patērētāju aizsardzības apvienībām individuālos strīdos, kuros iesaistīts patērētājs. Tā Direktīva 93/13 neregulē, vai šādām apvienībām būtu jābūt tiesībām iestāties lietā patērētāju atbalstam šādos individuālos strīdos.
- 46 No tā izriet, ka, tā kā nav Savienības regulējuma par patērētāju tiesību aizsardzības apvienību iespēju iestāties individuālās lietās, kurās ir iesaistīti prasītāji, katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā ir jānosaka šādas normas atbilstīgi procesuālās autonomijas principam, tomēr ar nosacījumu, ka tās nav

mazāk labvēlīgas nekā normas, kuras regulē līdzīgas situācijas, kuras piemēro iekšējās tiesības (līdzvērtības princips), ne arī nepadara par neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips).

- 47 Kas attiecas, pirmkārt, uz līdzvērtības principu, tas prasa, ka attiecīgais valsts noteikums ir piemērojams prasībām, kas pamatotas ar Savienības tiesību pārkāpumu, un tām, kas pamatotas ar iekšējo tiesību neievērošanu, kuru priekšmets un pamats ir līdzīgi (it īpaši skat. 2009. gada 29. oktobra spriedumu lietā C-63/08 *Pontin*, Krājums, I-10467. lpp., 45. punkts).
- 48 Lai pārbaudītu, vai šis princips ir ievērots iesniedzējtiesā izskatāmajā lietā, šai tiesai, kurai vienīgajai ir tiešas zināšanas par prasības celšanas procesuālo kārtību valsts tiesību jomā, ir jāizskata gan priekšmets, gan būtiskie elementi iespējami līdzīgajās iekšzemes prasībās. Tomēr saistībā ar izvērtēšanu, kas jāveic minētajai tiesai, Tiesa var tai sniegt noteiktus Savienības tiesību interpretācijas elementus.
- 49 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Likuma par izpildes kārtību 37. panta 1. punkts, kā to uzsver ģenerāladvokāts savu secinājumu 73. punktā, izslēdz jebkādu trešo personu iestāšanos lietā jebkādā valsts tiesas nolēmuma vai galīga arbitražas sprieduma izpildes procedūrā, vai šī iestāšanās būtu pamatota ar Savienības tiesību pārkāpumu vai iekšējo tiesību neievērošanu.
- 50 Šādos apstākļos nebūtu jāuzskata, ka šāds regulējums neņem vērā līdzvērtības principu, neparedzot iespēju ļaut iestāties lietā patērētāju tiesību aizsardzības apvienībām tādā galīga arbitražas sprieduma izpildes procedūrā, par kādu ir pamatlieta.
- 51 Otrkārt, kas attiecas uz efektivitātes principu, ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuāla norma padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tās norisi un tās īpatnības dažādu instanču valsts tiesās. Šajā ziņā attiecīgajos gadījumos ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, tādi kā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās noteiktības princips un efektīva procesa norise (skat. 2013. gada 5. decembra spriedumu lietā C-413/12 *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Šajā ziņā Hartas 38. pantā ir paredzēts, ka Savienības politika nodrošina augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni. Šī prasība attiecas arī uz Direktīvas 93/13 īstenošanu. Tomēr, tā kā šajā direktīvā nav normas, kura paredzētu tiesības patērētāju tiesību aizsardzības apvienībām iestāties lietā individuālos strīdos, kas vērsti pret patērētājiem, Hartas 38. pants vien neliek interpretēt šo direktīvu šādu tiesību atzišanai.
- 53 Šādu secinājumu var izdarīt arī attiecībā uz Hartas 47. panta normām par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, kas paredz, ka tiesiskā palīdzība tiek piešķirta tiem, kuriem nav pietiekamu līdzekļu, ja šī palīdzība ir nepieciešama, lai nodrošinātu piekļuves tiesai efektivitāti. Ciktāl pašā direktīvā strīdos starp pārdevēju un patērētāju ir paredzēta šādus strīdus izskatošās tiesas pozitīva iejaukšanās, katrā ziņā nebūtu jāuzskata, ka atteikums atļaut iestāties lietā apvienībai konkrēta patērētāja atbalstam ir šajā pantā garantēto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību pārkāpums. Turklāt patērētāju tiesību aizsardzības apvienības iestāšanās lietā nebūtu jāuzskata arī par pielīdzināmu tiesiskajai palīdzībai, kura zināmos gadījumos atbilstīgi šim pantam būtu piešķirama tiem, kuriem nav pietiekamu līdzekļu.
- 54 Kas attiecas uz iespēju patērētāju tiesību aizsardzības apvienībai šajā saistībā atsaukties uz šo pašu pantu, ir jākonstatē, ka atteikšanās atļaut tai iestāties procedūrā, kura vērsta pret patērētāju, neskar apvienības tiesības efektīvi vērsties tiesā, lai aizstāvētu tiesības, kuras tai piešķirtas kā šāda veida apvienībai, tostarp tās tiesības uz kolektīvu prasību, kas tai izriet no Direktīvas 93/13 7. panta 2. punkta.

- 55 Turklāt ir jāpiebilst, ka, piemērojot valsts tiesisko regulējumu, par kuru ir pamatlieta, apvienība var pārstāvēt tieši šādu patērētāju visā procedūrā, tajā skaitā izpildes procedūrā, ar pēdējā minētā dotu pilnvarojumu.
- 56 No iepriekš minētā izriet, ka, neparedzot patērētāju tiesību aizsardzības apvienībai iespēju iestāties tiesas nolēmuma vai galīga šķīrējtiesas nolēmuma izpildes procedūrā, ar tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds aplūkots pamatlietā, ir ievērots efektivitātes princips.
- 57 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 93/13, it īpaši šīs direktīvas 6. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts un 8. pants, aplūkojot tos kopsakarā ar Hartas 38. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kuru piemērojot, patērētāju tiesību aizsardzības apvienība nevar iestāties lietā attiecīgā patērētāja atbalstam galīga arbitražas sprieduma izpildes procedūrā, kas vērsta pret šo patērētāju.

Par otro jautājumu

- 58 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa jautā būtībā, vai Likuma par izpildes kārtību 37. panta 1. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz valsts tiesai atbilstīgi Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam, 7. panta 1. punktam un 8. pantam ļaut patērētāju tiesību aizsardzības apvienībai iestāties lietā galīga arbitražas sprieduma izpildes procedūrā.
- 59 Faktiski ar šo jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai par interpretāciju, kas ir atrodama tās valsts tiesībās.
- 60 Prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesai nav jāinterpretē valsts tiesību vai normatīvo aktu normas (skat. 2003. gada 9. septembra spriedumu lietā C-151/02 *Jaeger*, *Recueil*, I-8389. lpp., 43. punkts, kā arī 2006. gada 23. marta spriedumu lietā C-237/04 *Enirisorse*, *Krājums*, I-2843. lpp., 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 61 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, otro jautājumu ir jāatzīst par nepieņemamu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 62 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, it īpaši šīs direktīvas 6. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts un 8. pants, aplūkojot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 38. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā pieļauj valsts tiesisko regulējumu, kuru piemērojot, patērētāju tiesību aizsardzības apvienība nevar iestāties lietā konkrēta patērētāja atbalstam galīga arbitražas sprieduma izpildes procedūrā, kas vērsta pret šo patērētāju.

[Paraksti]